

Tillfällig ändring av lag för asylsökande

En kvalitativ studie om HVB-hemspersonals uppfattning av lagändringens konsekvenser för ensamkommande barn.

Författare: Asma Abd Alrahman och
Miragha Ataei
Handledare: Roger Carlsson
Examinator: Helena Gunnarsson
Termin: HT21
Ämne: Psykologi III
Nivå: Grundnivå
Kurskod: 2PS61E

Abstract

The aim of our study was to investigate HVB-home staff's perceptions of the temporary asylum law's impact on unaccompanied minors' motivation for integration into Swedish society. On 24 November 2015, the government presented a temporary law to reduce the number of asylum seekers. The temporary law was intended to apply for three years and meant that Sweden went from having generous asylum legislation to following the EU's line for a minimum level for receiving asylum seekers. All asylum-seeking groups, such as refugees and people in need of protection, would receive temporary residence permits, except that there were exceptions for quota refugees who could obtain permanent residence permits. In the study, we used a qualitative method and conducted semi-structured interviews with five staff who had previously worked with unaccompanied children. Results from both interviews and previous research show that there are several factors that affect the mood of unaccompanied children and their integration into Swedish society. The study showed that previous psychological trauma, long waiting times for information about residence permits, loneliness and lack of meaningful activity had a negative impact on unaccompanied children's mood and motivation for integration.

Keywords: unaccompanied children, temporary law, unaccompanied children's mood, unaccompanied youth health, unaccompanied children's integration, unaccompanied children's motivation.

Sammanfattning

Syftet med vår studie har varit att undersöka HVB-hempersonals uppfattning om den tillfälliga asyllagens påverkan på flyktingbarns mående och motivation till integration i det svenska samhället. Den 24 november 2015 presenterade regeringen en tillfällig lag för att minska antalet asylsökande. Den tillfälliga lagen var tänkt att gälla i tre år och innebar att Sverige gick från att ha en generös asyllagstiftning till att följa EU:s linje avseende miniminivå för mottagande av asylsökande. Alla asylsökande grupper som till exempel flyktingar och skyddsbehövande skulle få tidsbegränsade uppehållstillstånd förutom att det fanns undantag för kvotflyktingar som kunde få permanent uppehållstillstånd. I föreliggande studie använde vi oss av en kvalitativ metod och genomförde semistrukturerade intervjuer med fem personer som tidigare arbetat med ensamkommande barn. Resultat från både intervjuer och tidigare forskning visade att det fanns flera faktorer som påverkade ensamkommande barns mående och integration i det svenska samhället. I studien framkom att tidigare psykiska trauman, lång väntetid på besked om uppehållstillstånd, ensamhet och brist på meningsfull aktivitet inverkade negativt på ensamkommande barns mående och motivation till integration.

Nyckelord: ensamkommande barn, tillfälliga lagen, ensamkommande barns mående, ensamkommandes integration, ensamkommandes motivation.

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till intervjupersoner som har tagit sin tid och medverkan i vår undersökning, utan deras hjälp hade vi inte kunnat utföra vår undersökning. Vi är tacksamma för att intervjupersoner delade med oss deras synpunkter, tankar och känslor som bidragit med betydelsefull information till vår undersökning. Vi vill även tacka vår handledare Roger Carlsson som har ställt upp för vägledning och stöttning under arbetets gång. Vi är två författare som skrivit uppsatsen tillsammans. Vi har gemensamt skrivit och bearbetat samtliga delar i uppsatsen. Vi har stöttat varandra under arbetets gång och även tillsammans deltagit i samtliga intervjuer.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Begreppsförklaring	2
1.2 Tidigare forskning	3
1.3 Teoretisk ansats	5
2. Metod	6
2.1 Urval av litteratur	6
2.2 Analysmetod	7
2.3 Urval och intervjupersoner	8
2.4 Procedur	9
2.5 Trovärdighet / validitet	10
2.6 Tillförlitlighet/ reliabilitet	10
2.7 Etik	11
3. Resultat	11
3.1 Framtidstro / trygghet	11
3.2 Otrygghetskänsla	12
3.3 Ensamhet	14
3.4 Livssituation	15
3.5 Skyddsnät	17
4. Diskussion	18
4.1 Resultatdiskussion	18
4.2 Metoddiskussion	21
4.3 Förslag till vidare forskning	22
5. Referenslista:	24
6. Bilagor	27
6.1 Bilaga 1	27
6.2 Bilaga 2	28
6.3 Bilaga 3	29

1. Inledning

Antalet asylsökande ökade under år 2015 i hela Europa, en del av dem sökte asyl i Sverige. En stor del av asylsökande i Sverige var ensamkommande flyktingbarn (Celikaksoy & Wadensjö, 2015). Den 24 november 2015 presenterade regeringen förslag på åtgärder, bland annat en tillfällig lag, för att minska antalet asylsökande. Den tillfälliga lagen var tänkt att gälla i tre år och innebar att Sverige gick från att ha en generös asyllagstiftning till att följa EU:s linje avseende miniminivå för mottagande av asylsökande. Alla asylsökande grupper som till exempel flyktingar och skyddsbehövande skulle få tidsbegränsade uppehållstillstånd förutom att det fanns undantag för kvotflyktingar som kunde få permanent uppehållstillstånd (Regeringen 2015, SFS nr: 2016:752). Individer som fick flyktingstatus hade rätt att få tre års tidsbegränsade uppehållstillstånd och skyddsbehövande asylsökande hade rätt till ett års tidsbegränsade uppehållstillstånd. Det fanns undantag för ensamkommande flyktingbarn men kravet var att de skulle ha registrerat sin ansökan innan 24 november 2015 (Regeringen 2015, SFS nr: 2016:752).

När den tillfälliga lagen infördes 20 juli 2016 minskade antalet nya asylsökande i Sverige. Antalet asylsökande minskade från 163 000 under 2015 till 26 000 under 2017. De förändringar som den tillfälliga lagen medförde var att begränsa möjligheten till familjeåterförening (Migrationsverket.se, 2021). Den tillfälliga lagen gjorde att många av de ensamkommande barn som sökte asyl under 2015 fick osäkra levnadsvillkor. I en studie av Mahdi och Simsek (2020) framkommer att personer med tillfälligt uppehållstillstånd har svårare att påbörja sitt liv i det nya samhället på grund av en osäker framtid. Det har gått ett antal år efter flyktingströmmen 2015 och det finns fortfarande ensamkommande barn som väntar på beslut om uppehållstillstånd. Dessa ungdomar har lämnat alla sina anhöriga, sin kultur och sitt land bakom sig. De är ensamma i en helt ny värld, ett nytt samhälle och en ny kultur (Fälldin & Strand, 2010). Tidigare studier påpekar att målgruppen är i stort behov av trygghet eftersom de har kommit utan sina vårdnadshavare till Sverige från krigsdrabbade länder (Rahbar & Samim, 2018; Fälldin & Strand, 2010). Det finns studier som poängterar att målgruppen möter stora utmaningar vid ankomsten till Sverige, de utmaningarna är regler och normer i samhället samt att lära sig ett nytt språk (Ahmadi & Lilja, 2013; Akbari, 2021). Förutom ovan nämnda utmaningar medför även asylprocessen stress och obalans i deras motivation att integrera sig i samhället eftersom de kan bli utvisade från Sverige när som helst (Boyev, 2019).

1.1 Begreppsförklaring (Migrationsverket, 2021)

I denna del ges några definitioner av begrepp som är vanligt förekommande i denna studie.

Asylsökande:

En asylsökande är en person som befinner i Sverige, sökt skydd i Sverige och väntar på beslut.

Flykting

En flykting är en person som riskerar att bli förföljd i sitt hemland på grund av: ras, kön, sexuell läggning, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning och tillhörighet till viss samhällsgrupp.

Skyddsbehövande

En skyddsbehövande är en person som riskerar vid återvändandet till sitt hemland bli straffade med döden eller utsättas med kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig bestraffning, eller en civilperson som riskerar att skadas allvarligt på grund av krig.

Kvotflykting

Kvotflykting är en person som har flytt sitt hemland och är i stort behov av skydd. Dessa individer befinner sig oftast i områden som gränsar till kriser och konflikthärddar. Det är FN:s flyktingorgan UNHCR som har ansvaret över vilka personer som får uppehållstillstånd.

Ensamkommande barn

Med ensamkommande barn avses barn som söker asyl i Sverige innan personen har fyllt 18 år och är utan båda sina föräldrar.

1.2 Tidigare forskning

I följande avsnitt redogörs det för tidigare forskning som berör studiens forskningsämne. På grund av brist på vetenskaplig forskning gällande den tillfälliga lagen, har vi valt den forskning som berör ämnet ensamkommandes mående och motivation till integration.

Brendler-Lindqvist och Larsson (2004) menar att flera faktorer kan bidra med ohälsa för ensamkommande barn. Forskarna menar att tidigare trauma som till exempel förlusten av föräldrar eller nära anhörig kan vara en av orsakerna till ohälsa hos ensamkommande barn. Även att vänta på beslut om uppehållstillstånd och leva i ovisshet på grund av det kan orsaka ohälsa hos ensamkommande barn. Enligt studien bidrar väntetiden till ohälsa, ju längre väntetid desto sämre mår de. Brendler-Lindqvist och Larsson (2004) påpekar att längre väntetid upplevs som tortyr för ensamkommande och det gör att de känner sig övergivna och ensamma. Forskarna påpekar att framför allt är det förlusten eller trauman på grund av förlusten av föräldrarna och syskonen som är den starkaste orsaken till ohälsa hos de ensamkommande barnen.

I en annan studie som är gjord av Wernesjö (2012) menas att kategorin ensamkommande är en sårbar och utsatt grupp, enligt studien finns det flera faktorer som gör att ensamkommande är en sårbar kategori. I studien trycktes det särskilt på två faktorer som gör ensamkommande barn sårbara, först och främst är det separationen från föräldrar sedan är det själva asylprocessen som är fylld av osäkerhet som gör dem till en sårbar grupp. I studien framförs att det är föräldrars ansvar att ge skydd och stöd samt skapa känsla av trygghet för sina barn men ensamkommande barn förlorar dessa skyddsfaktorer på grund av separationen från sina föräldrar. Dessutom förlorar de sina förebilder och personer som de litar på. Separationen är även en starkt bidragande faktor till ohälsa, det kan orsaka ångest, depression, brist på aptit och även i vissa fall självmordstankar hos ungdomar (Wernesjö, 2012). I studien påpekas att även asylprocessen i sig är en stressfaktor, det finns flera delar i asylprocessen som gör ungdomar till en sårbar grupp, det handlar om att ungdomar möter en annorlunda kultur, nytt språk, samt själva väntan på beslut.

Strang och Ager (2008) påpekar i sin studie att det finns flera faktorer som måste fungera för en lyckad integration. Förutsättningar för en lyckad integration som nämns i studien är bland annat säkerhet, stabilitet, bra bemötande, skolan, bra hälsa samt arbete. Till

exempel att bli vänligt bemött av lokalbefolkningen kan göra att asylsökande får känslan av tillhörighet vilket är viktig för integration. Säkerhet och stabilitet är nödvändig för en bra integration, om asylsökande känner känslan av osäkerhet då blir det svårt för en lyckad integration. I studien nämns även att fullt medborgarskap är en behövlig förutsättning för lyckad integration (Strang & Ager, 2008). Eriksson, Edvardsson, Fredriksson, och Green (2019) betonar i sin studie, betydelsen av och vikten av säkerhet för ensamkommande barn. Enligt Eriksson och Hedberg Rundgren (2019) betyder säkerhet olika för olika människor under olika tidsperioder. Känslan av säkerhet för ensamkommande barn upplevs om de har omtänksamma människor i sin omgivning samt att leva i en trygg livsmiljö. Trygg livsmiljö innefattar flera faktorer bland annat tillgång till mat, tillgång till boende samt gemenskap och en bra relation till personal som arbetar på HVB-hem (Eriksson et al., 2019).

I en studie som är genomförd i USA har Jani, Underwood, och Ranweiler, (2016) undersökt ensamkommande barns mående och deras nivå av hopp. Enligt Jani et al. (2016) bär ensamkommande barn ofta på traumatiska upplevelser på grund av separationen från föräldrar och anhöriga. Det hävdas i studien att trauma på grund av separationen från familjemedlemmar och själva migrationstrauman kan orsaka allvarlig psykisk ohälsa hos ensamkommande barn. Enligt studien har dock ensamkommande barn stark motståndskraft som gör att de kan övervinna sina traumatiska upplevelser och anpassa sig till den nya miljön och det nya livet. Det som gör dessa ungdomar motståndskraftiga är existensen av hopp. I studien påpekas att hopp i detta sammanhang handlar om att ha konkreta mål samt handlingsfrihet. En stabil levnadssituation kan bidra med hopp samt att dessa ungdomar har konkreta mål och förstår hur de ska uppnå sina mål, detta i sin tur ger ungdomar hopp. Det finns även ett starkt samband mellan familjeåterförening och nivån på hopp hos ensamkommande barn (Jani et al., 2016).

Även Eriksson et al., (2019) anser att ensamkommande barn är en målgrupp som befinner sig i en utsatt situation och som behöver stöd och skydd. Alla ensamkommande barn uppfattas ha haft liknande erfarenhet, att de flesta har levt åtskilda från sina familjer, har lämnat ett land i krig och hade svåra levnadsförhållanden. Målgruppen har haft det svårt under resan och även här i Sverige. De känner sig ensamma och upplever osäkerhet när det gäller beslut om uppehållstillstånd. Hosseini och Punzi, (2021) påvisar i sin studie att ensamkommande barn upplever sig mest ensamma vid ankomsten till Sverige eftersom de har separerats från sina familjemedlemmar. Enligt Hosseini och Punzi är familjemedlemmar för ungdomar en källa till säkerhet och trygghet. I en annan studie hävdar Herz och Lalander,

(2017) att ensamhet skapas och förstärks om individer inte kan kommunicera med sin omgivning. Enligt studien påpekas att lära sig språket minskar känslan av ensamheten. I studien framgår att det som ökar känslan av ensamhet för ensamkommande barn är längtan efter familjemedlemmar och vänner, samt att inte känna sig uppskattad och omhändertagen (Herz, & Lalander, 2017). I Eriksson och Hedberg Rundgren (2019) tas det upp att för att motverka ensamhet nämns aktivitet som en viktig del i deras vardag. Aktivitet innebär att ungdomar får nya vänner och lär sig språket. Även Hosseini och Punzi, (2021) nämner i sin studie att aktivitet ökar det sociala stödet, samt att det motverkar ensamhet och underlättar integrationen för ensamkommande barn.

Elsrud (2020) menar i sin studie att ensamkommande barn placeras i en situation som kallas ”social död” där de saknar hopp och mänskliga rättigheter. Med social död menar Elsrud (2020) ett liv fullt med begränsningar där rättvisa och rättigheter saknas helt eller delvis. Detta förtydligas i en studie av Bradby, Liabo, Ingold, och Roberts. (2019) som menar att ungdomar med tillfälligt uppehållstillstånd har nekats vård i Storbritannien. Enligt Elsrud (2020) anses ensamkommande barn vara de som har drabbats värst av den tillfälliga lagen eftersom de flesta fortfarande väntar på beslut och den långa väntetiden gör att ensamkommande barn upplever förlusten av hopp. Förlusten av hopp kan innebära att ensamkommande barn isolerar sig från omgivningen, det bidrar med psykisk ohälsa såsom depression och självmordstankar (Elsrud, 2020).

1.3 Teoretisk ansats

Utgångspunkten i föreliggande studie utgår från Maslows behovstrappa. Maslow (1962, refererad i Fahlke & Johansson, 2007) anger att människor är självständiga och har möjligheter att styra och förändra sin livssituation om de miljömässiga omständigheterna tillåter det. Maslows behovstrappa består av fem trappsteg där varje trappstegs lägre nivå måste uppfyllas för att de högre ska bli aktuella.

Det första trappsteget handlar om fysiologiska behov såsom mat, vatten, sömn. Det andra trappsteget kallas för trygghetsbehov och det handlar om människors trygghet i ett samhälle. När människors trygghet hotas, när de inte känner sig trygga, då faller de tillbaka till det första trappsteget (Fahlke & Johansson, 2007). Det kan vara så att ensamkommande barn känner sig tillfälligt trygga på grund av den tillfälliga lagen. När människor känner sig trygga i sin livsmiljö kan de komma vidare till nästa trappsteg som handlar om behovet av

tillhörighet och kärlek. Det fjärde trappsteget handlar om behovet av uppskattning. Maslow delar in trappsteget i två delar där den första delen handlar om självrespekt och innefattar sådant som självförtroende, självkänsla och frihetskänsla. Den andra delen handlar om uppskattning från andra och i den här delen ingår sådant som respekt, status och erkännande från andra människor. Om behovet av självrespekt är uppfyllt får individen bättre tillit till sig själv och känner sig värdefull. Individen känner att livet är meningsfullt och att hen bidrar med något viktigt i samhället. Om behovet inte är uppfyllt kan individen känna sig otillräcklig och oduglig i olika situationer (Fahlke & Johansson, 2007). Det femte och sista trappsteget handlar om behovet av självförverkligande. Mindre än en procent av alla människor når detta trappsteg. De som når dit är de som kan använda sin bästa potentiella förmåga i ett arbete som de är bra på (Fahlke & Johansson, 2007).

Den tillfälliga lagen utsatte redan en sårbar grupp i samhället för ökad osäkerhet och oro kring den egna livssituationen. De barn och ungdomar som kommer utan sina föräldrar är mer utsatta än de som kommer med sina föräldrar, eftersom barn och ungdomar som kommer med sina föräldrar i regel får dagligt stöd av sina föräldrar (Çelikaksoy & Wadensjö 2017).

1.4 Syfte och frågeställning

Studiens syfte är att beskriva HVB-hempersonals uppfattning om den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes mående och integration i svenska samhället.

Frågeställningar

- Hur uppfattar HVB-hemspersonal den tillfälliga lagens konsekvenser för ensamkommande barns mående?
- Vad är HVB-hempersonals uppfattning om den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes motivation att integrera sig i det svenska samhället?

2. Metod

2.1 Urval av litteratur

Vi började med att söka relevanta studier på Linnéuniversitetets bibliotek i databasen OneSearch gällande ensamkommande barn. Vi använde oss först och främst av nyckelordet ensamkommande, både på svenska och engelska. Sedan använde vi oss av nyckelorden

ensamkommande barns mående, unaccompanied youth health, ensamkommandes integration, ensamkommandes motivation. Vi har även studerat andra uppsatser på Linnéuniversitetets bibliotek och Linköpings Universitetsbibliotek för att hitta den mest använda och relevanta forskningslitteraturen.

2.2 Analysmetod

För att besvara studiens syfte och frågeställningar valdes en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. En semistrukturerad intervju är lämplig för att ta reda på individers subjektiva uppfattningar och tankar. I en semistrukturerad intervju följs inte strikt ett frågeformulär, intervjuaren är öppen för nya infallsvinklar under intervjuens gång, med andra ord finns det möjlighet att ställa följdfrågor för att fördjupning ska kunna ske (Ahrne & Svensson, 2015). Inför intervjuerna skapades en intervjuguide utifrån studiens syfte och frågeställningar samt i samråd med handledaren och genom inspiration från andra uppsatser inom området. Intervjuguiden börjar med inledande frågor om informanternas arbetserfarenhet med målgruppen och vilken yrkesroll informanter har haft. Sedan innehåller intervjuguiden frågor som är inriktade på olika områden som till exempel personalens uppfattning om ungdomars mående och integration (se bilaga 1). I föreliggande studie har vi använt induktiv tematisk analys enligt Burnard (1991), vilket innebär att de insamlade intervjuerna kodalas in utan någon befintlig teori. Den kvalitativa forskningsprocessen kan då ses som induktiv, då iakttagelser och resultat har sin grund i insamlade data. I planeringen av intervjuguiden före undersökningen, utgick vi från teorier och tidigare forskning, vilket gör att uppsatsen i denna begränsade del är deduktiv (Langemar, 2008).

Burnards tematiska analysmetod (1991) är en praktisk basmetod för att bryta ner ett samlat intervjumaterial till mindre delar som möjliggör analys. Enligt Burnards analysmetod (1991) bör intervjuerna vara semistrukturerade och där frågorna är öppna och har blivit inspelade i sin helhet. Före analysarbetet läste författarna till den här uppsatsen var för sig igenom de transkriberade intervjuerna. Därefter började vi formulera olika meningsbärande enheter genom kodning som relaterade till vår frågeställning, genom Burnards analysmetod i 14 steg i den tematiska processen.

Tillvägagångssättet kan mer detaljerat beskrivas stegvis och det första steget i analysmetoden innebar genomläsning av egna anteckningar som gjordes efter varje intervju

och våra första tankar kring de ämnen som kom upp i intervjuerna. I steg 2 läste vi igenom transkriberingarna och ytterligare anteckningar gjordes för att uppnå en helhet av det insamlade materialet. I steg 3 genomförde vi kodning av materialet genom att finna nyckelord som återkom i intervjuerna och att finna lämpliga rubriker som kunde beskriva innehållet i intervjuerna. I detta steg tog vi även bort sådan information i intervjuerna som inte behövdes i det fortsatta analysarbetet. Därefter analyserade vi rubrikerna för att slå ihop dem till större grupper, men med färre rubriker i steg 4. Vi försökte här att få en bredare beskrivning och tydligare tematisk indelning. I steg 5 gick vi igenom listan med kategorier och underrubriker för att ytterligare skapa en tydlighet och att undvika upprepningar. I steg 6 gjorde vi var för sig en genomgång av intervjuerna genom att formulera egna kategorier, som sedan diskuterades så att vi nådde konsensus i formuleringarna. Steg 7 innebar att vi läste igenom transkriberingarna igen, nu parallellt med listan med kategorier, så att kategorierna speglade alla aspekter som kom fram i intervjuerna. Därefter läste vi igenom transkriberingarna i steg 8 och strävade efter att få en så tydlig beskrivning som möjligt av intervjuerna och listan på kategorier och underrubriker. I steg 9 kopierades citat ur transkriberingarna för att illustrera kategorierna. I steg 10 sammanställdes meningsbärande textavsnitt med lämpliga rubriker och underrubriker. Vi läste igenom texten så att respektive textavsnitt var representativt för rubrikerna och för att om möjligt undvika att svaren kunde överlappa med andra rubriker och tillhörande text. I steg 11 togs kontakt med intervjupersonerna för att kontrollera att använda citat var korrekt återgivna och att de återgavs i de textavsnitt som vi föreslog. Inga invändningar kom fram från intervjupersonerna. I steg 12 slutfördes samtliga textavsnitt, med meningsbärande enheter och rubriker och skrivning av resultatdelen i uppsatsen påbörjades som steg 13. Steg 14 är den sista delen i Burnards analysmetod (1991) där framkomna resultat diskuterades i relation till den tidigare forskning i ämnet som vi redovisat i inledningen och olika metodologiska frågor av undersökningens genomförande.

2.3 Urval och intervjupersoner

Bekvämlighetsurval och snöbollsmetoden är aktuell i föreliggande undersökning eftersom intervjupersoner inte är förutbestämda samt att dessa intervjupersoner förmedlade vidare kontakter. Bekvämlighetsurval och snöbollsmetoden består av individer som är tillgängliga och kan förmedla andra kontakter till författarna (Langemar, 2008). Studiens urval består av HVB-hemspersonal som visade intresse för deltagande i undersökningen.

Urvalet består av fem HVB-hemspersonal som har arbetat med ensamkommande barn under åren 2013 - 2020. Personalen har arbetat på olika HVB-hem för ensamkommande i Östergötland.

Personal 1 är en man på 33 år som hade gymnasieutbildning och hade jobbat 4 år som ungdomspedagog.

Personal 2 är en man på 32 år som hade gymnasieutbildning och hade jobbat 5 år som ungdomspedagog.

Personal 3 är en man på 40 år som hade gymnasieutbildning och hade jobbat 7 år som behandlingspedagog.

Personal 4 är en kvinna på 30 år som hade eftergymnasial utbildning 2 år och hade 4 år som behandlingspedagog.

Personal 5 är en kvinna på 36 år som hade eftergymnasial utbildning 3 år och hade jobbat 6 år som behandlingspedagog.

2.4 Procedur

Första kontakten togs med en före detta kollega till oss som har arbetat på HVB-hem för ensamkommande barn under åren 2013 - 2020. Intervjupersonen rekommenderade oss andra personer som hade arbetat med ensamkommande barn. Kontakten med informanter togs i första hand via telefon med förfrågan om de hade möjlighet att bli intervjuad. En samtyckesblankett (bilaga 3) och ett missivbrev (bilaga 2) med studiens syfte och forskningsetiska riktlinjer skickades till informanter som visade intresse för att delta i studien. Vi utformade intervjuguiden (bilaga 1) utifrån studiens syfte och frågeställningar.

Samtliga intervjutider bokades via telefon, informanter fick välja intervjutid och intervjuplats för att känna sig bekväma i miljön de blev intervjuade i. Innan intervjun började bekräftade intervjupersonerna att medverka i studien genom att skriva under samtyckesblanketten (bilaga 3). Intervjutiden varade mellan 20–40 minuter. Inspelningen av intervjuer skedde via vår telefon med intervjupersonernas samtycke. Vi lyssnade på det inspelade materialet flera gånger sedan transkriberade vi det. Teman valdes utifrån de

nyckelord som hittades i det transkriberade materialet som sedan användes i resultat. För att vara tydliga har vi använt citat från informanternas svar under resultatdelen.

2.5 Trovärdighet / validitet

Trovärdighet i en kvalitativ studie motsvarar intern validitet. Med trovärdighet menas att datamaterial, analys och resultat i en studie ska vara trovärdig för läsare, samt att insamlad data ska vara relevant för problemställningen (Troost, 2010). Det som också ökar trovärdigheten är att den kvalitativa forskningen sker på plats. I vår studie har vi följt de regler och riktlinjer som vi har fått från vår handledare och den kurslitteratur som handlar om hur forskning ska utföras. Vi har även använt oss av vardagligt språk i för att skapa mer trovärdighet i vår forskning. Trovärdighet handlar också om att resultat i en studie överensstämmer med det som informanter förmedlat under intervjuer och därför har vi visat våra informanter resultatdelen i vår studie för att höra deras synpunkter (Bryman, 2018).

2.6 Tillförlitlighet/ reliabilitet

Med reliabilitet eller tillförlitlighet menas att en mätning i en studie är stabil och inga slumpmässiga eller systematiska fel förekommer (Troost, 2010). För att underlätta replikerbarheten i föreliggande studie har vi noggrant redovisat tillvägagångssätten av forskningsprocessen. Enligt Bryman (2018) ökar tillförlitligheten i en studie när forskarna kan få liknande resultat men detta är inte aktuellt i föreliggande studie då vi utför en kvalitativ undersökning. Bryman (2018) beskriver vidare att tillförlitligheten ökar genom att använda bandspelare för att inte missa något som sägs under intervjun samt att genomföra intervjuer på en lugn och lämplig plats. I denna studie har vi spelat in allt informanter berättat under intervjuer. Sedan har båda författarna lyssnat noggrann på det inspelade materialet och transkriberat allt som har sagts under intervjun.

2.7 Etik

I Vetenskapsrådet (2002) beskrivs fyra individskyddskrav på forskning. Dessa krav är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet handlar om att informera de berörda om studiens syfte och vilka villkor som gäller för deras deltagande. De ska informeras att deltagande är frivilligt och de har rätt att avbryta sin medverkan. I samtyckeskravet har deltagaren rätt att själv bestämma om sin medverkan i undersökningen. I vissa fall ska samtycke inhämtas från vårdnadshavare om deltagaren är under 15 år. Deltagaren har rätt att självständigt bestämma på vilka villkor de skall delta. Undersökningsdeltagare får inte utsättas för påtryckning. I konfidentialitetskravet ska personuppgifterna förvaras på ett sätt som obehöriga inte kan ta del av. Deltagarens uppgifter skall lagras och avrapporteras på ett sätt så att de ej identifieras av utomstående. Nyttjandekravet innebär att insamlade uppgifter endast får användas för forskningsändamål.

I denna studie fick deltagarna en förfrågan om medverkan i intervjustudien, se bilaga 2. Deltagarna informerades även om studiens syfte och om villkor som gäller för dem. Deltagarna fick vidare information om att deras deltagande kan bidra med viktig information. De blev även informerade om att deltagande är helt frivilligt och att de kan avbryta sin medverkan i studien utan att ange något skäl, samt att insamlad information kommer att användas för föreliggande studie. Det inspelade materialet var bevarat på ett sätt så att ingen obehörig skulle kunna ta del av det, samt att det raderades när transkriberingen var klar. Det enda som behölls av materialet var de delar av de transkriberade texterna som återges i uppsatsen. Enligt konfidentialitetskravet beaktades att intervjuerna inte kan användas på ett sätt som gör att utomstående kan identifiera deltagarnas identitet.

3. Resultat

Studiens syfte var att undersöka HVB-hempersonals uppfattning om den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes mående och integration i svenska samhället. I resultatet framkom fem huvudteman med anknytning till studiens frågeställningar. Dessa huvudteman är otrygghetskänsla, livssituation, ensamhet, framtidstro och skyddsnet. Därefter analyseras resultatet i relation till tidigare forskning och Maslows teori.

3.1 Framtidstro / trygghet

Studiens första frågeställning handlar om informanternas uppfattning om den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes mående. Informanterna upplever att ungdomarna under de första månaderna i Sverige är nyfikna och samtidigt glada att ha tagit sig från faran och otryggheten till en trygg och säker plats. Personal 3 uppfattar ungdomarna så här:

”På vägen till Sverige så tänker de bara att komma fram till en trygg plats, man tänker inte på så mycket annat, målet är att komma fram enligt killarna.”

Informanter menar att det som får ungdomar att ta sig hela vägen hit är hoppet om ett säkert och tryggt liv här men denna glädje håller inte länge då uppehållstillståndsprocessen börjar. De börjar tänka på vilket beslutet ska bli, om de får stanna kvar eller inte. Personal 4 beskriver deras situation så här:

”När de är först framme i Sverige då har de en helt annan bild av om hur det ska vara, samhället och språket är annorlunda. I början var de mer motiverade och mer glada än efter ett tag.”

Informanter beskriver vidare att ungdomar har varit oroliga pga tillfälligt uppehållstillstånd och det bidrar till en osäker framtid för ungdomar. Personal 3 beskriver de första månader för ungdomar i Sverige på detta sätt:

”Alltså allt var nytt för dem först var det ju språket, allt var annorlunda för dem, allt var spännande tills smekmånaden var över sen kom oron, de började må sämre. Det var jättesvårt för dem.”

3.2 Otrygghetskänsla

Samtliga informanter uttrycker att den tillfälliga lagen skapade otrygghetskänsla hos de flesta ensamkommande barn till exempel oro för att inte få stanna, att inte få förlängt uppehållstillstånd och inte hinna få beslut innan 18 års ålder. Informanter berättar om att lagen påverkar ungdomarnas mående på olika sätt beroende på deras ålder.

Personal 1 beskriver att de som var lite äldre och närmade sig 18 år var mer oroliga än de som var 13 år, men de yngre mådde sämre på annat sätt:

”Det var olika, de som närmade att fylla 18 år de var mest oroliga, de frågade oss mest om vad händer sen när de är 18 år, då räknas de inte som ensamkommande.”

Vidare berättar personal 1 att de som var lite yngre mådde sämre på grund av saknaden efter deras familj och den ovisshet de levde i:

”De som saknade sin familj mest, de mådde också sämre än andra, det var också ovissheten som gjorde att de mådde dåligt, de visste inte vad som kommer att hända med dem. Lagen skapade ännu mer stress för dem, de var tvungna att prestera väldigt mycket mer än andra.”

Personal 4 har liknande åsikt när det gäller ungdomars mående beroende på deras ålder. Personal uppger om att den yngre gruppen av ensamkommande mådde sämre psykiskt. De ville helst inte ha någon kontakt med personal eller de äldre killarna på boendet utan de ville helst vara på sina rum:

”Många av de yngre mådde sämre, de var instängda i sina rum, vissa av dem berättade om sina mörka tankar att de skulle begå självmord, det fanns de som skadade sig själva då de hade skurit sina handleder.”

Personal 2 berättar om ungdomars oro om att uppehållstillståndet kanske inte blir förlängt samt oron över vad som ska hända med dem. Det har gjort att de inte har kunnat satsa helhjärtad på sin framtid:

”En av ungdomarna berättade för mig efter ungdomen hade fått tillfälligt uppehållstillstånd att det känns lite bättre att jag har fått uppehållstillstånd i 13 månader men vad händer sen? Varje dag som går tänker jag att snart är det bara sex månader kvar tills uppehållstillståndet tar slut. Jag hoppas att de förlänger mitt uppehållstillstånd efter 13 månader.”

Alla informanter påpekar att ovissheten är en stor del av det som påverkar ungdomarnas mående negativt. Flera av informanter berättar om olika former av ovisshet som ungdomarna går genom. Vissa av ungdomar vet inte ens om deras anhöriga är vid livet eller inte, andra har tappat kontakten på vägen till Sverige. Sedan pratar informanterna om den ovisshet som de lever under här i Sverige. De ungdomar som inte hade fått något besked visste inte om de skulle få stanna kvar eller inte medan de ungdomar som hade fått tillfälligt uppehållstillstånd

inte visste om det skulle förlängas eller inte. Personal 3 beskriver utifrån sin uppfattning om hur ovissheten har påverkar ungdomarnas mående negativt:

”Ovissheten är en av anledningarna till att ungdomar inte mår bra, sedan ovisshet i kombination med det trauma som de har upplevt gör att det blir tufft för dem, det tar tid att bearbeta trauma men det blir svårt för dem när de lever i ovisshet.”

Personal 5 beskriver hur tillfälligt uppehållstillstånd påverkar ungdomars mående på ett negativt sätt:

”Min uppfattning är att det har påverkat deras psykiska hälsa negativt till 100% jag har ingen som helst förståelse för tillfälliga lagen, ja om man kan ens säga så att lagen är inte ens bra för Sverige, det finns ingenstans att hämta någon slags motivation, alltså det är sådan ofattbar ångest och press som man sätter på barn och ungdomar som man aldrig någonsin skulle tänka sig göra på svenskfödda ungdomar, jag tycker det påverkar deras psykiska hälsa negativt.”

3.3 Ensamhet

Samtliga informanter uppger att saknaden efter familjen har varit en stor del för ungdomars mående. En del av informanter uppger att vissa av ungdomar hade förlorat kontakten med sina föräldrar under hemska förutsättningar. Vissa ungdomar hade förlorat sina föräldrar i hemlandet och hade ingen att återvända till, andra hade förlorat kontakten med sina föräldrar på vägen till Europa. Samtliga informanter uppger att ungdomar var väldigt måna om sina familjer de ville helst inte berätta något om sina familjer för någon i början samt att familjen var en känslig punkt för ungdomar. Personal 3 anger att det var viktigt att inte jämföra sig med ungdomars familjemedlemmar:

”Ungdomar var väldigt tydliga med att påpeka för personalgruppen att vi var vuxna i deras liv men inte deras familjemedlemmar. De var väldigt tydliga, en gång en god man sa till en av våra ungdomar att du kan kalla mig för mamma, då sa ungdomen stopp! Du är min goda man, du är jättesnäll men du är inte min mamma. Ungdomen påpekade att ingen annan kan bli min mamma än min mamma.”

Personal 4 uppger att ungdomar påverkades olika mycket på grund av saknaden för sina familjer beroende på deras ålder:

”Mycket av deras mående handlade om saknaden efter familjen. Vi hade tre ungdomar som var yngre än de övriga ungdomar de valde att åka tillbaka på grund av att de saknade sina familjer. Som tur så hade de sina familjer vid liv och kunde åka tillbaka till dem.”

Samtliga informanter berättar att det inte bara är åtskillnaden från familjen som påverkar måendet. Det handlar också om svårigheter som varit innan och efter att de skilts från sina föräldrar som till exempel att vägen till Sverige varit farofylld. Personal 5 beskriver vilka faktorer som kan vara orsaken till ungdomars mående:

”Det är flera faktorer som påverkar ungdomars mående. Först är det svårigheten i deras hemländer sedan trauman innan och efter de skiljs från sina föräldrar. De lämnar sina föräldrar i tidig ålder, de är väldigt sårbara då de oftast är ensamma i smugglarnas händer. Sedan när de är i Sverige, först ovissheten om de får stanna eller inte sedan kom den tillfälliga lagen som begränsar familjeåterföreningen med deras familjer. Den tillfälliga lagen kan inte vara positiv på något sätt.”

3.4 Livssituation

Ensamkommande barns livssituation påverkades av det besked som de fick. Vid frågan om alla ungdomar på boende hade fått besked om uppehållstillstånd uppgav samtliga informanter att det varierade. Enligt informanterna hade de flesta ungdomarna fått tillfälligt uppehållstillstånd, några av dem hade fått permanent uppehållstillstånd och vissa hade fått avslag. Personal 1 beskriver att de kunde se skillnad bland ungdomars motivation och mående när det gäller beslut om uppehållstillstånd:

“Ungdomar som hade fått permanent uppehållstillstånd var glada och det fanns möjligheter för dem att integrera sig i samhället medan de som hade fått avslag eller tillfälligt uppehållstillstånd mådde sämre och hade inte samma motivation att integrera sig i samhället.”

Informanter uppger att ungdomar med tillfälliga uppehållstillstånd var tvungna att tänka på vad de ska göra för att få stanna kvar i Sverige. Flera av informanter berättar att ungdomar med tillfälligt uppehållstillstånd i början är glada men när de ansöker på nytt och väntar på beslut då känner de sig väldigt oroliga. Personal 2 beskriver hur personalgruppen upplevde ungdomarna under perioden de hade tillfälligt uppehållstillstånd:

“De kunde slappna av under en period när de hade fått tillfälligt uppehållstillstånd men när tiden var över och var det dags att ansöka på nytt då kom oron tillbaka igen.”

Flera av informanterna påpekar att motivationsnivån hos ungdomar varierar beroende på det uppehållstillstånd de får. Personal 4 beskriver variationen på ungdomars motivation på detta vis:

“Vissa av dem var absolut inte motiverade att lära sig språket eller göra annat, de som hade permanent uppehållstillstånd kunde slappna av, de deltog mer i aktiviteter, var mer engagerade i skolan och var mer intresserade av att integrera sig i samhället än de som hade tillfälligt uppehållstillstånd.”

Även Personal 1 beskriver skillnaden bland ungdomarna när det gäller motivation, personalen beskriver:

“Så fort de fick sitt uppehållstillstånd, i alla fall det permanenta då ville de ut och jobba och studera så fort som möjligt. Medan de som hade tillfälligt uppehållstillstånd inte hade samma motivation, men de flesta kämpade på så gott de kunde.”

Informanter berättar vidare att de försökte motivera ungdomarna med tillfälligt uppehållstillstånd att komma i väg t.ex. få dem att integrera sig i samhället genom att gå till skolan, lära sig språket och vara med på aktiviteter. Medan ungdomar med permanent uppehållstillstånd inte behövde lika mycket stöd av personal för motivation eftersom de är redo att starta sitt liv och är motiverade att klara skolan och gå vidare. Personal 5 uppger att ungdomar med permanent uppehållstillstånd har lite mer rättigheter än de som har tillfälligt uppehållstillstånd:

”När man inte har några rättigheter och kan bli utkastad från sitt hem och ändå måste klara alla betyg på gymnasiet som inte infödda svensktalande alla gånger klarar av och dessutom inte ha någon vuxen hemma och komma hem till som kan hjälpa en.

Alltså motivationen finns nog för att överleva men jag tror att det är mer ångest och press och inhumana krav som gör att de är tvungna att klara skolan. Jag tror det är olika drivkrafter bakom motivation och press och inhumana lagar.”

3.5 Skyddsnet

Informanter anger att majoriteten av ungdomar har haft svårt med tillit till andra aktörer i sin omgivning i det nya samhället. Personal 3 anger:

”I början hade de mycket svårt med att lita på oss personal, med tiden lärde vi känna dem och de lärde känna oss.”

Informanter menade att ungdomar inte kunde lita på nya personer de träffade, speciellt vid ankomsten då de hade gått igenom mycket under resan till Sverige som hade fått dem att de inte kunde lita på någon längre. Personal 3 berättar:

”En av killarna berättade när de var på väg till Sverige så sov de ute och då var de tvungna att ha koll på sina saker som t.ex. mobiltelefoner, skor och pengar. Enligt dem hade de svårt att lita på sin omgivning.”

Personal 5 beskriver utifrån sin uppfattning:

”Många var nog fundersamma och skeptiska, alltså vissa mer än andra tror jag alltså vad de kunde veta, hur vet de om de kan lita på oss eller inte till en början. Det fanns något slags lugn i att tillfälligt i alla fall får vara på en och samma plats, samtidigt som de inte visste om de skulle skickas till ett annat boende eller om de skulle få stanna på samma boende.”

Sista frågan som vi ställde till informanter var om de hade någon kontakt med andra aktörer som stöd för barnens mående och motivation att integrera sig i samhället. Informanter svarar att de har haft kontakt med flera aktörer men ibland har det varit svårt att få en tid. Till exempel personal 3 säger:

”Ungdomar som försökte begå självmord fick tid på flyktingmedicinskt centrum och barn- och ungdomspsykiatrien annars fick de inga tider där.”

Samtliga informanter berättar att de även hade kontakt med fotbollslag och anordnade aktiviteter för ungdomar. Personal 5 beskriver vilka aktörer de hade kontakt med:

”Vi hade kontakt med ungdomsmottagningen, vissa hade stödsamtal, på boende kom poliser och pratade om lagar och regler.”

4. Diskussion

4.1 Resultatdiskussion

Studiens syfte var att undersöka hur HVB-hemspersonal upplever den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes mående och integration. Det handlade dels om att få djupare förståelse utifrån HVB-hemspersonal uppfattning om hur ensamkommande barns mående har påverkats av den tillfälliga lagen, dels om hur deras motivation till integration har påverkats av den. Empiriska data samlades in genom att höra HVB-hemspersonals berättelser om sina erfarenheter med ensamkommande barn. Nedan diskuteras resultat av frågeställningar i relation till tidigare forskning och teorier.

Resultat från både intervjuer och tidigare forskning visar att det finns flera faktorer som påverkar ensamkommande barns mående. Samtliga informanter påpekar att ovisshet är en stor del av ungdomars ohälsa. Informanterna tar upp olika former av ovisshet, först och främst att ungdomar inte vet om deras anhöriga är vid liv eller inte. Sedan framkommer att vänta på besked är en ovisshet som informanter menar påverkar ungdomars mående. Brendler-Lindqvist och Larsson (2004) påpekar exakt som informanterna att ovisshet bidrar till ohälsa för ensamkommande barn. Brendler-Lindqvist och Larsson (2004) nämner också i sin forskning att den starkaste orsaken till ohälsa hos ensamkommande barn är förlusten av familjemedlemmar, eller de trauman som ensamkommande barn upplever på grund av förlusten av familjemedlemmar. I vår studie bekräftar informanter att förlusten av familjemedlemmar innebär stora trauman för ensamkommande som bidrar till ohälsa hos dessa barn. Informanterna uppger att det inte bara är separationen som påverkar deras mående utan det är även trauman som de upplevde innan i deras hemländer samt de trauman som de upplevde efter separationen. Jani et al. (2016) bekräftar informanternas påstående och menar i sin forskning att trauman i deras hemländer och migrationstrauman kan orsaka psykisk ohälsa hos ensamkommande barn.

Brendler-Lindqvist och Larsson (2004) nämner i sin forskning att ju längre tid ensamkommande barn väntar på beslut desto sämre mår de. Även Elsrud (2020) betonar att långa väntetider bidrar med ohälsa hos ensamkommande barn. Informanter i vår studie påpekade även att yngre ensamkommande barn drabbades värre eftersom väntetiden ökade i samband med den tillfälliga lagens införande. En orsak till att de yngre mådde sämre än de äldre, som framkommer i intervju med informanter, kan vara att yngre ungdomar behöver mer skydd och stöd från sina föräldrar än de som närmade sig 18 år, då de är mer självgående. Informanter påpekar även att den tillfälliga lagen orsakade ohälsa hos ensamkommande barn eftersom lagen bidrog med mer stress för ungdomar. Vi har dock inte funnit någon referens till tidigare forskning angående ålderns betydelse för ensamkommande barns mående, vilket gör att detta fynd som kommit fram i vår studie är en nyhet.

Enligt samtliga informanter skapade den tillfälliga lagen otrygghetskänsla då tillfälliga uppehållstillstånd infördes samt att familjeåterföreningen begränsades. Enligt Jani et al., (2016) är familjeåterförening viktig för ensamkommande barns hopp och mående. Motsatsen till detta är enligt Wernesjö (2012) att separationen bidrar med ohälsa såsom depression, ångest och självmordstankar hos ensamkommande barn. Wernesjö (2012) menar att familjen är en skyddsfaktor för barnens hälsa och detta bekräftas även av Hosseini och Punzi, (2021) som menar att familjen är källan till säkerhet och trygghet för ensamkommande barn. I vår studie påpekade flera informanter att saknaden efter familjen var en viktig del av ensamkommande barns mående, vilket bekräftas av tidigare forskning (Wernesjö, 2012; Hosseini och Punzi, 2021). Wernesjö (2012) menar även att själva separationen gör ensamkommande barn till en sårbar grupp då de förlorar skydd och stöd som de får av familjen. Enligt informanter blev saknaden efter familjen så stor för vissa ungdomar att de tog tillbaka sin asylansökan och åkte tillbaka till det landet som de flydde ifrån. Detta bekräftas delvis av Herz och Lalander, (2017) som menar att längtan efter familjemedlemmar ökar ensamhets känslan hos ensamkommande barn, även att inte känna sig uppskattad och omhändertagen ökar ensamhets känslan. Vi har dock inte funnit tidigare forskning som påvisar att ensamkommande väljer att återvända till sitt hemland på grund av saknaden efter familjen.

Hosseini och Punzi, (2021) anger i sin forskning att ensamkommande barn känner sig mest ensamma vid ankomsten till Sverige eftersom de har separerats från sina familjemedlemmar. I likhet med Hosseini och Punzi, (2021) menar Herz och Lalander, (2017) att känslan av ensamhet är starkast vid ankomsten då individen inte kan kommunicera med sin

omgivning. Detta är i motsats till vad informanter i vår studie har uppgett. Informanter i vår studie uppgav att ensamkommande barn upplevdes som gladast vid ankomsten till Sverige eftersom målet var att ta sig in i Sverige. Detta bekräftas av Jani et al. (2016) då forskarna påpekar att ungdomar som har konkreta mål har en högre nivå av hopp, vilket kan ha gjort att ungdomar upplevdes som gladast vid ankomsten. Glädjen som nämns av informanter kan kopplas till det första trappsteget i Maslows behovstrappa (Fahlke & Johansson, 2007) vilket innefattar grundläggande behov då ensamkommande barn får tillgång till mat och boende. Samtidigt uppger informanter i vår studie att en av orsakerna till att ensamkommande barn mådde sämre och förlorade hoppet med tiden var på grund av tillfälliga lagens begränsningar och den långa väntetiden på beslut. Detta är i likhet med vad Jani et al. (2016) menar i sin studie, att en instabil livssituation minskar nivån av hopp hos ensamkommande barn. Enligt samma studie är hopp en stark bidragande faktor för att ensamkommande ska kunna integrera sig i den nya miljön. I likhet med ovanstående forskning av Jani et al. (2016) påpekar Strang och Ager (2008) vikten av en stabil levnadssituation för en lyckad integration. Förutom en stabil levnadssituation anger Strang och Ager (2008) att det finns flera faktorer som är avgörande för en lyckad integration bland annat känslan av säkerhet och trygghet samt känslan av tillhörighet. Anledningen till att ensamkommande barn upplevdes må sämre med tiden kan förklaras med Maslows andra trappsteg (Fahlke & Johansson, 2007). Enligt Maslows behovstrappa faller individen tillbaka ett steg om individens säkerhet och trygghet hotas, vilket kan ha hänt ensamkommande barn. Detta på grund av den osäkerhet och otrygghet som skapades i samband med tillfälliga lagen.

Informanter i vår studie uppgav att de upplevde skillnad mellan ensamkommande barns motivation till integration beroende på vilket uppehållstillstånd de hade fått. Enligt informanterna i vår studie kände ensamkommande barn med tillfälligt uppehållstillstånd mindre säkerhet och trygghet, som kan ha påverkat deras vilja att integrera sig i samhället då de inte visste om de får uppehållstillståndet förlängt eller inte. Informanter påpekade också att motivationen fanns men att det var för att de skulle överleva eftersom det blev svårt för dem att planera långsiktigt. För att ha en bra chans till integration behöver ensamkommande barn känna sig trygga och kunna planera långsiktigt vilket bekräftas av Strang och Ager (2008) som menar i sin forskning att fullt medborgarskap är nödvändigt för en lyckad integration. Informanter i vår studie påpekade vid flera tillfällen att ensamkommande barn med tillfälligt uppehållstillstånd inte hade samma rättigheter som ensamkommande barn med permanent uppehållstillstånd, då risken finns att tillfälliga uppehållstillståndet inte förlängs samt att

återföreningen med familjen är begränsad. Det bekräftas av tidigare forskning som är utförd av Elsrud (2020) som menar att ensamkommande barn med tillfälligt uppehållstillstånd lever ett liv med begränsningar och saknar rättigheter i samhället.

Det som har framkommit både i tidigare forskning och i våra intervjuer är att aktivitet är en bidragande faktor för bra mående och motivation till integration för ensamkommande barn. Eriksson et al. (2019) anser i sin forskning att aktivitet är en bra källa för ensamkommande barn att knyta an nya kontakter, det är även en bra källa för språkinlärning. Hosseini och Punzi, (2021) i likhet med Eriksson och Hedberg Rundgren, (2019) påpekar att aktivitet är en underlättande faktor för integration, det är genom aktivitet som det sociala stödet ökar för ensamkommande barn. Som ovanstående forskning menar även informanter i vår studie att aktivitet har varit en grundläggande källa för ensamkommande barns mående och integration. Enligt informanter var skola och olika träningsformer en bra väg in i samhället då de hittade nya vänner och lärde sig språket.

Som det nämndes tidigare hade ensamkommande barn svårt att hålla sig kvar på andra steget i Maslows behovstrappa (Fahlke & Johansson, 2007). Ensamkommande barn känner avsaknad av säkerhet och trygghet i deras livssituation och med detta sagt blir det svårt för dessa barn att uppnå tredje steget i Maslows behovstrappa. Men enligt tidigare forskning och informanter har aktivitet varit en grundläggande källa för ensamkommande barns mående, hopp och integration. Aktiviteter som träning har varit en utgångspunkt för ensamkommande barn att knyta nya kontakter och känna tillhörighet i deras livssituation.

4.2 Metoddiskussion

I studien använde vi oss av kvalitativ metod och en semistrukturerad intervju. Vi ansåg att våra frågeställningar skulle besvaras bäst genom semistrukturerade intervjuer, i linje med Ahrne och Svenssons forskning (2015). Fördelen med semistrukturerade intervjuer är att vi inte följde ett strikt frågeformulär utan vi var öppna för nya infallsvinklar under intervjuens gång, med andra ord fanns det möjlighet att ställa följdfrågor för att fördjupa oss och få bättre förståelse. Det som ökar studiens trovärdighet är att vi har haft intervjuerna på plats med våra informanter. Genom att använda oss av ett vardagligt språk samt att inte lämna utrymme för misstolkningar ökar trovärdigheten i vår studie. Vi anser att vår studie har hög trovärdighet då

vi undersöker det som har varit studiens syfte. Resultatet i tidigare forskning överensstämmer till stor del med det som informanter förmedlade under intervjuer. Tillförlitligheten ökar i en studie om forskarna kan få liknande resultat. Vi har spelat in intervjuerna med informanter i vår studie sedan har båda författarna lyssnat noggrant på det inspelade materialet och transkriberat allt som har sagts under intervjun, detta för att öka tillförlitligheten i vår studie.

Analysen som skedde med hjälp av Burnards (1991) analysmetod möjliggjorde analys av intervjuernas innehåll på ett strukturerat sätt. De personliga reflektioner som informanterna lämnade i intervjuerna gav en bred bild av hur ensamkommandes situation kunde beskrivas utifrån informanternas egna upplevelser. En nackdel är att informanterna gav en andrahandstolkning genom sina observationer med sitt arbete med barnen. De primära upplevelserna från ensamkommande kan ha inneburit en mera nyanserad bild av deras situation, men uppsatsens syfte var inte att intervjua barnen. Det är ändå ganska rimligt att tolka de svar som framkom i intervjuerna som att de har en hög överensstämmelse med hur de ensamkommande barnen upplevt sin situation. En fördel med att få en uppfattning om informanternas upplevelser av arbetet med barnen är att deras beskrivningar utifrån en professionell position i viss mån går att generalisera till en bredare förståelse av barnens situation. Detta pga deras yrkesmässiga erfarenhet och kunskap inom området.

4.3 Förslag till vidare forskning

Under studiens gång upptäckte vi att det finns brist på tidigare forskning när det gäller den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommande barns mående och integration. Vi upptäckte även att det finns brister inom den tidigare forskningen när det gäller tidsbegränsade uppehållstillstånd. Informanter i vår studie uppgav att ensamkommande barns ålder hade betydelse för deras mående och integration. Först och främst betonade informanterna att ensamkommande barn som var yngre mådde sämre än de som var lite äldre och var närmast 18 år. Vi anser att det behövs mer forskning för att reda ut om det finns något samband mellan barnens ålder och deras mående. Informanter i vår studie har arbetat i verksamheter som bestod endast av ensamkommande pojkar. Det skulle vara intressant att reda ut om det finns någon skillnad mellan pojkars och flickors mående och integration. För

att få de ensamkommande barnens eget perspektiv på deras mående hade det varit värdefullt att genomföra intervjuer med vuxna individer som tidigare kommit till Sverige som ensamkommande barn. Det hade varit intressant att få en inblick och försöka förstå deras situation utifrån deras uppfattning och perspektiv.

5. Referenslista:

Ager, A., & Strang, A. (2008). Understanding integration: A conceptual framework. *Journal of refugee studies*, 21(2), 166–191.

Ahmadi, F., & Lilja, M. (2013). *Ensamkommande flyktingbarn: utifrån perspektivet socialt arbete*. Gävle University Press.

Ahrne, G., Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. (2. uppl.) Stockholm: Liber.

Akbari, J. (2021). *Är jag integrerad? En kvalitativ studie om ensamkommande barns upplevelser av integration i det svenska samhället*.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:400498/FULLTEXT01.pdf>

Boyev, M. (2019). *Motivation till integration: En kvalitativ undersökning om handledarnas uppfattning kring ensamkommande flyktingbarns motivation till integration*.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1321383/FULLTEXT01.pdf>

Bradby, H., Liabo, K., Ingold, A., & Roberts, H. (2019). Visibility, resilience, vulnerability in young migrants. *Health*, 23(5), 533–550.

Brendler-Lindqvist, M., & Larsson, J. A. (2004). *Att möta de ensamkommande barnen*. Rädda barnen.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (tredje upplagan). Stockholm: Liber, (s 677), 14.

Burnard, P. (1991). A method of analysing interview transcripts in qualitative research. *Nurse Education Today*, 11(6), 461–466.

- Çelikaksoy, A., & Wadensjö, E. (2017). *Ensamkommande flyktingbarns väg till utbildning och arbetsmarknad*. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 23(1), 101-115.
- Elsrud, T. (2020). Resisting social death with dignity. The strategy of re-escaping among young asylum-seekers in the wake of Sweden's sharpened asylum laws. *European Journal of Social Work*, 23(3), 500-513.
- Eriksson, C., Edvardsson, I., Fredriksson, I., & Green, S. (2019). Från utsatthet till inkludering—civila samhället kan bidra. *Socialmedicinsk tidskrift*, 96(1), 95–105.
- Eriksson, R., & Hedberg Rundgren, Å. (2019). Coping with life in a new country—affect regulation based on unaccompanied refugee minors' needs. *European Journal of Social Work*, 22(6), 1012-1024.
- Fahlke, C. & Johansson, P.M. (2007). *Personlighetspsykologi*. (1. utg.) Stockholm: Natur och kultur.
- Fälldin, K., & Strand, G. (2010). *Ensamkommande barn och ungdomar: en praktisk handbok om flyktingbarn*. Natur & kultur.
- Herz, M., & Lalander, P. (2017). Being alone or becoming lonely? The complexity of portraying 'unaccompanied children' as being alone in Sweden. *Journal of Youth Studies*, 20(8), 1062-1076.
- Hosseini, M., & Punzi, E. (2021). Integration from the perspective of young women who came to Sweden as unaccompanied asylum-seeking girls from Afghanistan. An interpretative phenomenological analysis. *European Journal of Social Work*, 1-13.
- Jani, J., Underwood, D., & Ranweiler, J. (2016). Hope as a crucial factor in integration among unaccompanied immigrant youth in the USA: A pilot project. *Journal of International Migration and Integration*, 17(4), 1195-1209.
- Langemar, P. (2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi-att låta en värld öppna sig* [Qualitative research method in psychology-to let a world open up]. Stockholm, Sweden: Liber.

Mahdi, N., & Simsek, B. (2020). *Ambitioner och en osäker framtid: En kvalitativ studie om upplevelser och erfarenheter med ett tillfälligt uppehållstillstånd*. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1520308/FULLTEXT02>

Maslow, A. (1962). *Toward a psychology of being*. Princeton: Van Nostrand.

Migrationsverket Asylregler, uppdaterat 2021-07-28 (hämtad 2021-12-15)
<https://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/Att-ansoka-om-asyl/Asylregler.html>

Migrationsverket.se, 2021-01-19. *Den tillfälliga lagen*. URL:(Hämtad 2021-11-29)
<https://www.migrationsinfo.se/flyktingar/den-tillfalliga-lagen/>

Rahbar, S., & Samim, W. (2018). *Unga vuxnas upplevelse kring deras integration i det svenska samhället:-en kvalitativ studie*.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1305056/FULLTEXT01.pdf>

Regeringen.se, *Regeringen föreslår åtgärder för att skapa andrum för svenskt flyktingmottagande*. publicerad 20 januari 2019 (hämtad 2021-12-15).
<https://www.regeringen.se/artiklar/2015/11/regeringen-foreslar-atgarder-for-att-skapa-andrum-for-svenskt-flyktingmottagande/>

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. (4., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Wernesjö, U. (2012). Unaccompanied asylum-seeking children: Whose perspective? *Childhood*, 19(4), 495–507.

6. Bilagor

6.1 Bilaga 1

Intervjuguide

1. Hur länge har du arbetat med ensamkommande flyktingbarn på boendet?
2. Vad har du för utbildning? Vad har du för yrkesroll?
3. Vilken ålder har/hade de ensamkommande?
4. Deltar/deltog de i aktiviteter som boendet erbjöd?
5. Var spenderar/spenderade de det mesta av sin tid?
6. Har alla på boendet fått besked? I så fall vilka besked?
7. Hur uppfattar du barnens motivation beroende på det besked de har fått?
8. Vilken uppfattning har du om ensamkommandes psykiska hälsa när de anlät?
9. Vad är din uppfattning om den nya lagen om den har påverkat ensamkommandes psykiska hälsa?
10. Vad är din uppfattning om ensamkommandes motivation till att trivas och integreras i det svenska samhället?
11. Vad har de ensamkommande för sysselsättningar?
12. Har ni någon kontakt med andra aktörer som stöd för barnens mående och motivation att integrera sig i samhället?

6.2 Bilaga 2

Informationsbrev och förfrågan om medverkan i en intervjustudie, med titeln; Tillfällig ändring av lag för asylsökande.

Hej! Vi är två studenter som skriver C-uppsats i psykologi 3 vid Linnéuniversitetet Kalmar & Växjö. Vi undersöker HVB-hempersonals uppfattning om den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes mående och integration. Om du tackar ja till att delta kommer det att innebära en del frågor om ditt arbete med ensamkommande barn som sökte asyl under 2015. Intervjuerna kommer att spelas in för att vi inte ska missa någon viktig information. Vid intervjuerna kommer en av oss studenter att vara med och ställa frågor till dig som deltar i studien. Ditt deltagande är helt frivilligt och att du kan avbryta ditt deltagande i studien utan att ange något skäl.

Den inspelade intervjun kommer att överföras till enbart text, sk. transkribering och aidentifieras, därefter kommer inspelningen att raderas. Intervjuerna kommer att bearbetas så att centrala teman kommer fram. En del information kommer analyseras med hjälp av utvalda teorier och tidigare forskning i ämnet. För att öka tillförlitligheten kommer vissa meningar användas som citat i uppsatsen. Intervjuerna kommer inte att vara tillgänglig för obehöriga och deltagarnas identitet kommer vara konfidentiell. Intervjuerna kommer inte användas på ett sätt som kan göra att utomstående kan identifiera deltagarnas identitet.

Om du accepterar medverkan i studien kommer du kontaktas per telefon för att bestämma en tid för genomförande av intervjun.

Tack för din medverkan

Hälsningar

Asma Abd-alrahman

Miragha Ataei

6.3 Bilaga 3

Skriftligt, informerat samtycke till medverkan i intervjustudien med titeln; Tillfällig ändring av lag för asylsökande.

Jag har skriftligen informerats om studiens syfte, om hur informationen samlas in och bearbetas. Jag är medveten om att mitt deltagande är helt frivilligt och att jag kan avbryta mitt deltagande i studien utan att ange något skäl. Jag samtycker härmed till att medverka i denna intervjustudie som handlar HVB-hempersonals uppfattning om den tillfälliga lagens påverkan på ensamkommandes mående och integration i svenska samhället. Min underskrift nedan betyder att jag väljer att delta i studien.

Ort och datum

.....

Deltagarens underskrift

.....